

NEDUMERIRI ȘI UIMIRE

la ora unor reabilitări, cu consecințe, încă, imprevizibile: ION ANTONESCU și... șeful mișcării legionare, HORIA SIMA

Urmare din pag. 1

În hotărârea Curții de Apel de reabilitare a lui Ion Antonescu, prin anularea unor capete de acuzare (război de agresiune etc.), se precizează, totodată, că mareșalul Ion Antonescu este absolvit de vinovăția de a fi contribuit la „diseminarea ideologiilor fasciste și naziste”. Dar Antonescu și-a asumat această ideologie, cu toate consecințele și implicațiile ei rasiale în toate acțiunile sale împotriva populației civile, imediat după începerea războiului. Mai mult chiar, cu o săptămână înainte de începerea războiului, Antonescu avea să declanșeze pregătirea genocidului din iunie 1941, de la Iași, împotriva populației evreiești, iar imediat după declanșarea conflagrației, avea să prevadă un întreg ansamblu de măsuri conducând la deportarea în Transnistria a evreilor, ca și a rromilor din Basarabia și Bucovina de Nord, dar chiar și din dreapta Prutului, cu consecințe absolut devastatoare, angajând exterminarea a sute de mii de oameni. Să fi fost absolvit Antonescu și de aceste capete de acuzare?

Războiului din '41 - mărturisește Antonescu - n-a fost un război împotriva rușilor, ci un război împotriva evreilor

Ni s-ar putea răspunde că mareșalul Antonescu, mai ales după rebeliunea legionară din ianuarie 1941 și după delimitarea sa de legionari, n-ar mai fi avut de ales... Dacă n-ar fi acceptat integral politica Axei, România ar fi fost, probabil, ocupată, Antonescu - îndepărtat, iar legionarii - readuși la putere, ar fi determinat o tragedie înfinit mai cumplită, la scara întregii țări. Dar urmărise Antonescu,

fi și un singur moment, să se rezume la eliberarea Basarabiei și Bucovinei de Nord? Să uităm că în una dintre cele mai compromițătoare mărturisiri, într-o scrisoare adresată lui Mihai Anonescu, mareșalul recunoștea că uriașă conflagrație în care se implicase nu era un război împotriva rușilor, ci un război împotriva evreilor? A existat, însă, un moment în care mareșalul a înțeles, totuși, că războiul era pierdut și că va trebui să răspundă în fața întregii lumi pentru sutele de mii de morți și răniți, departe de frontierele țării, într-o conflagrație care depășise demult orice caracter legitim de autoapărare, că înfrângerea de la cotul Donului însemna începutul sfârșitului și că dezastrul economic și militar al țării, imediat și de perspectivă, nu mai poate fi evitat. Devotamentul său față de Axă devenise absolut aberant... chiar dacă, înțelegând noul curs al războiului și înfrângerea care se prefigura, avea să ia hotărârea - altă înfrângere pentru sine - de întoarcere spre țară a deportaților care mai erau în viață, a orfanilor mai întâi, dar chiar și a comuniștilor, neînțelegând, însă, că nu mai există salvare și că singura perspectivă reală, și realistă, ar fi fost un armistițiu, într-o primă etapă, o desprindere de Germania hitleristă și, la limită, ceea ce Antonescu încă nu putea înțelege, întoarcerea armelor împotriva foștilor săi aliați. Antonescu nu

avea, însă, disponibilitatea lăuntrică și puterea morală a unor astfel de desfășurări. Armata română continua să fie decimată... Orgoliul său de militar și de dictator avea să primeze în fața lucidității. Ștergerea unui important cap de acuzare, cu toate implicațiile unei reabilitări, fie și parțiale, mai poate fi îndreptățit?

*

Conflictul dintre mareșalul Antonescu și mișcarea legionară, previzibil încă din primele luni ale creării Statului Național Legionar, avea să capete amploarea sa integrală încă înainte de sfârșitul anului 1940. Crimele legionarilor - începând cuuciderea unor personalități ca I.G. Duca, Iorga, Madgearu și, ulterior, Armand Călinescu - erau de notorietate. Dar mareșalul se afla într-un conflict deschis și tot mai agravat cu tot ceea ce întreprindeau legionarii în diverse departamente economice și administrative pe care și le asumaseră. În ianuarie 1941, cu circa șase luni înainte de declanșarea războiului din Răsărit, are loc rebeliunea legionară - o rebeliune împotriva lui Antonescu și a Armatei, împotriva ordinii și a

Reabilitarea legionarilor, a căpeteniilor legionare și a lui Horia Sima ar fi fost condamnată chiar și de către Ion Antonescu

Antonescu, față cu refuzul legionarilor de a se supune ordinelor sale, e obligat, la o confruntare nemijlocită, să-i aresteze, să-i îndepărteze din funcții, acceptând, totuși, ca cei mai mulți dintre conducătorii legionari să se refugieze, cu sprijinul ambasadei germane, în afara hotarelor țării. Hitler îi adăpostește, păstrându-i ca o alternativă, în eventualitatea unor neînțelegeri care s-ar fi ivit, în pregătirea războiului - a operației „Barbarosa” - împotriva U.R.S.S. Să ne reamintim că a existat și un proces public intentat legionarilor, că a apărut și o lucrare documentară de proporții, „Pe marginea prăpastiei”, în care legionarii erau definitiv demascați.

În iunie 1941, când începe războiul, foștii reprezentanți ai legionarilor în Guvernul României erau demulți o amintire. Ce sens are, în aceste condiții, reabilitarea legionarilor, începând cu Horia Sima, continuând cu Constantin Papanace, fruntaș al acestei mișcări, cu Dumitru Popescu și, la capătul unei lungi înșurubiri de aproape 20 de legionari, cu Vasile Iasinschi, unul dintre membrii marcanți ai conducerii legionare și ai primului guvern național legionar. Care este rațiunea și pentru ce pledează această reabilitare a conducătorilor legionari? Pogromul de la Dorohoi, ca și crimele din pădurea Jilava, oriuciderea unei întregi elite românești în

închisori, de către legionari, pot fi scuzate, cumva, prin această reabilitare aberantă?

Au murit în Transnistria, în anii războiului, circa 250.000 de evrei și 25.000 de rromi. Guvernatorul Transnistriei, George Alexeanu, fie și neimplicat nemijlocit în crime, era la curent cu tot ceea ce se întâmpla în Transnistria. Poate fi și el absolvit de răspundere? Înțelegem obligația morală a fiului de a-și dezvinovăți tatăl... Terenurile care au aparținut familiei Alexeanu reprezintă o monedă forte, chiar și în actuala etapă a României... Nu înțelegem, însă, lipsa de argument a unei atari reabilitări. Dacă recursul Procuraturii împotriva sentinței nu va veni să răspundă aberațiilor, cum prefigurează actuala sentință, consecințele ar putea fi, din nou, devastatoare. În rest...

Cinismul negaționist - o provocare perfidă împotriva democrației

Legionarii, însă, au început să se reorganizeze. Apar publicații legionare... Martirii legionari sunt comemorați ca eroi nemuritori ai țării... „Obiectiv legionar” - o publicație a unei astfel de renăscute organizații - îi invinovățește pe cei care reclamă adevărul. (Într-un număr viitor al revistei, vom comenta conținutul și semnalele amenințătoare pe care le lansează această publicație). Ce urmărește actualul „Obiectiv legionar”? Nu purificarea etnică reprezintă, azi, obiectivul renăscutei mișcări. Nu sunt vizați doar cele câteva mii de evrei care se mai află în țară, în viață... Agresiunea și amenințarea vizează însăși democrația... O Ordonanță de Urgență, devenită Legea 107 din 2006, condamnă negaționismul... Dar negaționismul persistă, sub diferite forme, cu felurite măști... Iar ca o culme a sfidării, într-o scrisoare adresată președintelui țării, se afirmă că, dacă va fi cazul, contestatarii Holocaustului vor organiza ei un Holocaust „ca lumea”, cu martori, documente... „făcut cum se cuvine”. Într-o recentă replică a unui astfel de negaționist, se afirmă, nu mai puțin provocator: „Nu neg Holocaustul. Afirm doar că românii n-au participat niciodată la un astfel de Holocaust...”. Cei aproape 300.000 de morți din Transnistria s-au sinucis, probabil, ca să-i compromită prin timp pe negaționistii de peste ani... Pogromul din ianuarie 1941 ar fi fost făcut nu de legionari - în pofida oricăror dovezi și mărturii concludente -, ci de comuniștii evrei (!), îmbrăcați în cămăși legionare...

Reabilitarea lui Horia Sima - cu tot respectul pe care-l nutrim față de justiție - a fost o imensă eroare și, până la recursul intentat împotriva sentinței Curții de Apel, eroarea persistă, capătă dimensiuni tot mai periculoase. De ce să uităm că reabilitarea generalului de armată Radu Dinulescu, fostul șef al Biroului 2 al Statului Major, supranumit, în anii săi de glorie, „Eichmann” al României, avea să fie acceptată, sub motivația că tot ce a întreprins fusese făcut din ordin... La Nürnberg, o astfel de justificare, așa cum se știe, a fost respinsă din start... Și, totuși, în 1997, generalul Radu Dinulescu și adjunctul său au fost reabilitați...

După zece ani de la această reabilitare, să ne împăcăm cu ideea că nu se mai poate face nimic? Și că actualul recurs împotriva sentinței Curții de Apel nu are nici o șansă? Vom reveni asupra tuturor acestor aspecte. Legionarii găsesc din nou răgazul și forța unor injurii și agresării nedrepte; adepții lor ne profanează cimitirele și scriu pe pereții instituțiilor noastre macabra inscripție cinică de pe porțile lagărelor de concentrare: „Arbeit macht frei”... Știm că toți acești defăimători și viitori potențiali ucigași există, n-au dispărut... Dar e bine să știe că și noi existăm, martorii mai trăiesc, că dreptul la legitimă apărare ne îndreptățește protestul și riposta.

REALITATEA EVREIASCĂ (Pt. conf. DOREL DORIAN)

Un criminal de război reabilitat?

Sub acest titlu, directorul Muzeului Memorialului Holocaustului din Washington și membru al „Comisiei Wiesel”, publică un comentariu în „cotidianul „Le Monde” despre reabilitarea parțială în România a mareșalului Ion Antonescu. Executarea lui Antonescu și a trei membri ai guvernului său, la 1 iunie 1946, scrie autorul, „a fost rezultatul verdictului procesului intentat unui număr de 19 membri ai guvernului său, găsiți vinovați de crime de război, crime împotriva umanității și crime împotriva păcii, Antonescu și guvernul său fiind responsabili pentru moartea a cel puțin 280.000 de evrei, români și ucraineni, majoritatea asasinați în Basarabia, Bucovina și Transnistria La sfârșitul anului 2006, Curtea de Apel din București i-a reabilitat parțial pe mareșalul Ion Antonescu, pe Horia Sima, conducătorul «Gărzii de Fier» și pe alți 19 membri ai guvernului român... Curtea i-a achitat de crimele împotriva păcii - partea acuzației care a dus la condamnarea lor, deoarece au dus un război împotriva Uniunii Sovietice și a aliaților -, dar a reținut condamnările pentru crime de război și crime împotriva umanității”. Motivația acestei reabilitări, arată Radu Ioanid, a fost opinia Curții potrivit căreia „alianța militară Antonescu-Hitler a fost o alianță defensivă și participarea României ca aliată a Germaniei naziste în războiul împotriva Uniunii Sovietice, ca legitimă. În plus, Curtea i-a achitat pe acuzați de toate responsabilitățile în diseminarea ideologiilor naziste și fascistă”.

Radu Ioanid menționează că în România au mai fost și alte încercări de reabilitare a criminalilor de război, majoritatea eșuate, dar unele soldate cu succes, cazul cel mai flagrant în această privință fiind reabilitarea, în 1997, de către Tribunalul Suprem al României, a generalului de armată Radu Dinulescu, fostul șef al Biroului 2 al Statului Major General al Armatei, și a adjunctului său, Gheorghe Petrescu.

„Chiar dacă România este una dintre țările europene care au promulgat o lege interzicând negaționismul, nimic nu s-a făcut pentru a se respecta această lege. Decizia, luată de curând de justiția română este cu atât mai neliniștitoare, cu cât are loc într-un moment în care societatea română face progrese enorme în confruntarea cu trecutul”. În acest context, autorul menționează comemorarea anuală a victimelor Holocaustului românesc, asumarea de către doi președinți ai României, Ion Iliescu și Traian Băsescu, a concluziilor Raportului „Comisiei Wiesel”, crearea Institutului Național pentru Studierea Holocaustului. „Dimpotrivă, în conținutul său și în contextul actual, decizia Curții constituie un pas înapoi în ce privește voința reală a României de a apăra valorile umaniste și europene”, conchide Radu Ioanid.

Reabilitarea mareșalului Ion Antonescu atrage atenția nu numai pe plan intern, ci, în special, pe plan internațional

Chiar dacă la nivel oficial Holocaustul românesc a fost recunoscut, într-o atmosferă generată de continua negare a crimelor comise împotriva populației evreiești (și nu numai) de regimul Antonescu, reabilitarea, chiar și parțială, a mareșalului poate constitui numai un demers premergător unei reabilitări generale a celor care au fost declarați criminali de război. Astfel de reabilitări vor avea efecte nu numai morale, ci și economice, cei reabilitați și urmașii lor fiind reușiți în drepturi pe care și le-au pierdut atunci când au fost declarați criminali de război. Faptul că justiția din România se află în centrul unor astfel de reabilitări este un fapt îngrijorător, în special atunci când ea își desfășoară activitatea într-o societate care devine din ce în ce mai reticentă față de necesitatea de a păstra atât memoria victimelor Holocaustului românesc, cât și memoria celor care au comis crimele care definesc acest Holocaust. În acest context, la fel ca și alte instituții din România și din străinătate, Centrul pentru Monitorizarea și Combaterea Antisemitismului din România urmărește cu interes modul în care autoritățile de la București înțeleg să trateze aceste reabilitări.

MARCO MAXIMILIAN KATZ

În decembrie 2006, într-un moment în care interesul societății românești era absorbit de aderarea la Uniunea Europeană, Curtea de Apel București decide reabilitarea juridică parțială a lui Ion Antonescu, cât și a unui grup extrem de reprezentativ de lideri ai regimului fascist. Motivul deciziei este desecretizarea protocolului adițional al Pactului „Molotov-Ribbentrop”, prin care cele două părți aprobau anexarea Basarabiei și Bucovinei de Nord. Pornind de la această „noutate”, care, în fapt, era cunoscută, instanța a decis asupra caracterului drept al războiului dus de Antonescu, alături de Germania hitleristă. Ceea ce, firește, nu poate decât să ridice o sumă de întrebări și nelămuriri.

Oare poate fi justificată o alianță politică și militară, cu cei ce duceau un război de agresiune, nu numai împotriva Rusiei sovietice, dar și împotriva puterilor occidentale, implicat izolându-se astfel România de lumea democrată și de aliații săi tradiționali? Un război care a costat viața a 300.000 de români, căzuți în stepele Rusiei.

O a doua întrebare firească este dacă se poate disocia guvernarea lui Ion Antonescu - și a principalilor săi colaboratori - de politica de genocid împotriva evreilor, rromilor și a altor minorități religioase sau naționale (ucraineni, neoprotestanți etc.).

O altă problemă ce se impune este cea a responsabilității morale a Curții de Apel, implicat lipsa de sensibilitate la efectele deciziei. Căci receptarea în societate a sentinței

O sentință stranie

în România cea nouă, România democrată, nevoia reluării cultului unui dictator. Invocarea și eroizarea „cruciadei antibolșevice” a autointitulatului mareșal este mai mult decât problematică. Formula simplistă a idealizării unui Antonescu ca adversar al comunismului, pe care îl condamnăm azi, este simplistă și nu poate fi acceptată. Căci în viața socială, aplicarea formulei din algebră „minus cu minus dă plus” este semnul neînțelegerii complexității fenomenului social.

Populația evreiască din România, urmașă a celor ce au trecut prin experiența Holocaustului - în Transnistria, în lagărele morții din centrul Europei sau „așteptând” tragedia ce se putea declanșa în orice clipă -, nu poate trece cu vederea strania decizie. Istoria vitregă, traumatizantă i-a înzestrat pe evrei cu o sensibilitate specială. Sensibilitate ce funcționează ca un detector fin al unor virusi nocivi.

Virusii ce nu sunt periculoși numai pentru ei, și nu în primul rând pentru ei. Spre deosebire de „acei ani”, evreii au o patrie gata să-i primească. Pericolul grav este pentru poporul român, căruia spiritul unor „sentințe stranii” îi îngreunează drumul spre valorile democratice.

LIVIU ROTMAN

tribunalului bucureștean este clară: a fost reabilitat Ion Antonescu și regimul său. Faptul că o parte a capetelor de acuzare a rămas în picioare este un „amănunt” neglijat sau ocolit. O dovadă sunt diversele comentarii apărute în mass media.